

gyűjtő: SOMOGYI HÍVŐLAP	
gyűjtés ideje: 2009.	
TART: SOMOGYORSZÁG KINCSEI - CÍFRA VISELET	
szívet - lelekkel. UJSA'GCIKK	
	Népszócikk
FOLKORAI ÉRTEK: KÖRÖK	
SZAKMUNKA:	XIV,
	XV, A, 3, 4
	XV, B, 1, 2

--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

NÉPHAGYOMÁNY A somogyi népi kultúra saját kedves örökségünk, ami átörökítendő. A határon túl irdatlan mennyiségét találjuk annak, amit egyszerűen csak úgy hívnak: magyar népművészet

CIFRA VISELET SZÍVVEL-LÉLEKKEL

Népi hagyományaink tanulmányozásával és gyűjtésével sietnünk kell, hiszen e hagyományok nagy része máris a múlté.

F. Szarka Ágnes

A magyar népiség iránti érdeklődés nálunk is már a XVIII. század vége felé megkezdődött, de egyelőre inkább csak politikai-társadalmi, illetve nyelvi, irodalmi szempontból, valamint a ruházódás terén. Megindult a magyar népköltés alkotásainak gyűjtése, tanulmányozása, és műirodalmunk is mind gyakrabban merítette tárgyát a nép köréből, a népi életből. E népies irodalom azonban sokszor hazug romantikával teljesen ferde képet ad a magyar népről, annak életéről. A szabadságharc leverése után az elnyomás ellenhatásaként csak fokozódott a népies irányzat irodalomban, viseletben, táncban, dalban egyaránt. A tárgyi néprajz terén a rendszeres vizsgálódások a múlt század vége felé kezdődnek, amikor 1889-ben megalakul a Magyarországi Néprajzi Társaság. Akkor már érezni lehetett, hogy letűnik egy kor. Társadalmi, gazdasági átrendeződés elején voltunk, elindult egy más folyamat. Ipari forradalom, ahol a gyári termékek előtérbe kerültek a kézműiparral szemben. A hosszú évszázadok alatt megőrzött darabokat menteni kellett. Voltak családok, ahol a dédszülők, nagyszülők tárgyait, tárgyezüstjeit megőrizték. Ezek közül került nagyon sok a múzeumba. A So-

A fiatalokon múlik, hogy elfelejtődnek vagy tovább élnek hagyományaink. A művészeti iskolák, egyesületek működése lehet a jövő záloga

mogy megyei múzeum néprajzi anyaga ma már a tizenötezer darabot is meghaladja.

Népi hagyományaink rendszeres, tudományos vizsgálata azonban igazi lendületet a Trianon utáni évtizedek alatt vett. Megindult a szinte szenvedélyes „falukutatás”, főleg a fiatalabb nemzedék körében.

A népi hagyományok nem általánosak a magyar nép körében. Ami egy helyen közismert, ősi hagyomány, más tájon eset-

leg teljesen ismeretlen, gyökeretlen. A parasztság mindig élénken érdeklődött az urak élete, szokásai iránt, ezek a nép számára mindig a szebbet, jobbat, előkelőbbet, kívánatosabbat képviselték, így az úri osztály díszítőművészetét eltanulták az „urasági házak szolgálói, majd tőlük néhány évtized alatt az egész falu. Ugyanígy hordta szét a cselédség az uraságnál hallott dalokat, meséket, mondákat, anekdotákat, amelyek a nép

száján bizonyos változatban fennmaradtak akkor is, amikor az úri családok már elfelejtették. Ősi eredetűek a pásztorművészetünkben található egyes díszítőelemek, a szarufaragások, lopótökcarcolatok egyszerű, mértánias vonalakból álló motívumai. Általában az ősi motívumok egyszerűek.

A magyar, így a többféle somogyi népviselet legtöbb darabja sem tekint vissza oly ősi múlt-ra, mint azt a laikus közönség

általában hiszi. A magyar népviseletnek a XIX. századot megelőző időből származó tárgyi emlékei egyáltalán nincsenek, régebbi ábrázolások, leírások is alig maradtak fenn. A mai bőgatyva is csak a múlt század közepe óta ismeretes. A pruszlik a XVIII. században került hozzánk Nyugatról, és a múlt században öröklődött az úri osztályról a népre. Tehát nem ősi, eredeti ruhadarabunk. A paraszti kultúrában az ünnepi darabok sokkal díszesebbek és drágábbak voltak. Egy szűrért vagy csizmnáért jelentős összeget kért a mesterember, aki elkészítette. Ezeket a fiatalabbak örökölték, megőrizték, megbe-

A dámák diadala

A MAGYAR FELVILÁGOSODÁS világirodalmi rangú, Robert Burnshöz fogható költője, Csokonai Vitéz Mihály Somogyban vendégeskedve, 1799 telén vetette papírra farsa vitézi versezetét Dorottya vagyis a dámák diadalma a farságon címmel. A farsang vízkeresztől a húsvétot megelőző negyvennapos nagyböjt kezdetéig tart.

Turisztikai program lett az újkori hagyományteremtés

KAPITÁNY ORSOLYA, a megyei múzeum néprajzi osztályának vezetője szerint a falusi közösség, a paraszti társadalom hagyományokon alapult. A tudást nemzedékről nemzedékre örököltették át. Ezen az áthagyományozott tudáson alapszik a paraszti társadalom. A paraszti kultúrában semmi nincs öncélúan. Kialakult a rendszer, mindennek jelentése és mindenkinek feladata

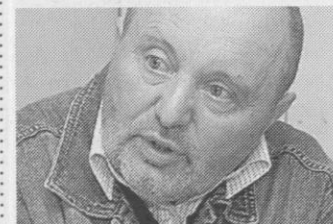
van. Mára eltűnt a fonó, a kukoricafosztás és sok egyéb közösségi munka. A települések életében meglévő egyensúly felbomlott. Ma már a hagyomány annyit jelent, hogy egy rendezvény lesz jövőre is. Hagyományok teremődnek rta is, de jóval szűkebb körben, és szinte turisztikai programmá válnak. És csak addig mozgathatóak, amíg pénz tudnak hozzárendelni.

Kapitány Orsolya: az utolsó pillanatban gyűjtjük össze népi örökségünket

FOTÓ: KOVÁCS TIBOR

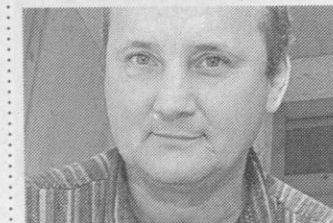
SZERINTEM

MÁJ PÉTER: – Somogynek szerencséje van, hiszen páratlan értékekkel rendelkezik, páratlan kincsek halmozódtak fel. Csak néhány példát kiragadva akár a néptáncra, népzeneire, a szöttekerekre, ruházatra, népi fa-és csontfaragásokra gondolunk. Ezek az értékek soha, sehol, semmivel nem pótolhatók. Aki ismeri a múlt értékeit, annak van és lehet jövője.

CSÖRSZ KLÁRA: – Somogy néprajza, néphagyománya elsősorban azért kincs, mert a mienk. A somogyi néptáncmozgalom kiemelt értéket képvisel a tárgyi népművészetben kívül. Szerencsére vannak még őrzői, akik fontosnak érzik megmutatni tudásukat. Egyre több fiatal kapcsolódik be a mozgáslomba, tanulja újra a talán már feledésbe menő lépéseket.

HORVÁTH-BÉRES JÁNOS: – A somogyi néphagyományok évszázadok tapasztalatai alapján alakultak ki. Meg kell őket őrizni, ha még lehet. Ezek a hagyományok falun még fellelhetők, de a városi emberek számára teljesen elvesztek. A mai kornak jobban megfelelő szokásokat veszünk fel és hagyományokat teremtünk, s ezzel szinte elfelejtjük a múltunkat.